

Muziek – Bronnen van impressie en expressie

Traditiegetrouw gaat het hoofdartikel van het septembernummer van Samenklank over het nieuwe jaarthema. Dit jaar is dat ‘Muziek – Bronnen van impressie en expressie’. Vanuit de werkgroep Vorming en Bezinning kwam het idee iets te schrijven over de gemeenschap van Taizé in Frankrijk, waar zingen en muziek een belangrijke plaats innemen.

De oecumenische kloostergemeenschap van Taizé is gesticht door broeder Roger, een protestants theoloog die in 1940 aankwam in Taizé. Daar kocht hij een huis en ving hij mensen op die leden onder het geweld van de oorlog. Steeds meer mensen sloten zich bij hem aan, waarna hij de oecumenische gemeenschap stichtte. In 1949 legden de eerste zeven broeders de levensgeloften af. Op dit moment zijn er ruim honderd broeders uit zo'n dertig landen. De meesten van hen wonen in Taizé, sommige broeders op andere plekken, zoals Bangladesh, Senegal en Korea.

De leefwijze van de gemeenschap

De gemeenschap van Taizé wordt geïnspireerd door twee verlangens: door gebed te leven in gemeenschap met God, en in de wereld een teken van vrede en vertrouwen te zijn. Broeders die intreden in de gemeenschap wijden zich aan een leven van vreugde, eenvoud en barmhartigheid. Enkele fragmenten uit de levensgeloften van de broeders: 'Deze weg druist in tegen alle menselijke verstand, maar zoals Abraham kun je alleen in geloof voortgaan en niet in aanschouwen, altijd zeker dat wie zijn leven verliest om Christus' wil, het zal vinden. Volg voortaan het spoor van Christus. Maak je niet bezorgd om de dag van morgen. Zoek eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid. (...) In zijn erbarmen en zijn liefde voor jou heeft Christus de Heer je gekozen om in de Kerk een teken van broederlijke liefde te zijn. Hij roept je om met je broeders de gelijkenis van het gemeenschapsleven waar te maken. Wees, vergetende wat achter je ligt en je verheugend in oneindig grote dankbaarheid, nooit bang om voor dag en dauw Christus, je Heer, te loven, te prijzen en te bezingen.'

Broeder Roger heeft zich 65 jaar lang ingezet voor de gemeenschap van Taizé. Op 16 augustus werd hij, tijdens het avondgebed, doodgestoken door een verwarde vrouw. Sindsdien leidt Broeder Alois, zijn opvolger, de gemeenschap.

Muziek uit Taizé

De meesten van ons kennen Taizé van de liederen. In ons huidige liedboek zijn er achttien opgenomen. In de liturgie van de vieringen in Taizé nemen liederen, naast gebeden en stilte, een belangrijke plaats in. De eerste dertig jaar waren het voornamelijk koralen en psalmen uit de zestiende eeuw, maar al snel werd gezocht naar andere vormen. Met de groei van het aantal jonge bezoekers in de jaren zeventig kwam men tot de conclusie dat de vorm van de liederen in dienst zou moeten staan van het gebed in de gemeenschap. Iedereen zou de mogelijkheid moeten krijgen om mee te doen. De hedendaagse liederen bestaan daarom uit eenvoudige, korte melodieën, die uitnodigen om vaak te herhalen. Ze worden zo'n vier tot acht minuten gezongen en zijn erop gericht mensen te helpen tijd te nemen voor het voelen van Gods aanwezigheid. De liederen zijn meditatief van karakter: door het herhalen dringen de woorden langzaam door tot de hele persoon, stellen mensen zich open om naar God te luisteren. Zoals Broeder Roger ooit schreef: 'Niets helpt ons beter tot gemeenschap te komen met de levende God dan een gemeenschappelijk meditatief gebed, met als hoogtepunt een onophoudelijk zingen dat doorgaat in de stilte van ons hart wanneer we weer alleen zijn.' (uit: *Taizé – liederen- en gebedenboek*).

Enkele voorbeelden

De teksten van Taizéliederen zijn vaak (gebaseerd op) korte Bijbelteksten. De melodieën zijn door diverse componisten geschreven. De bekendste is Jacques Berthier, een Franse componist en organist. Een van zijn liederen is 'Bless the Lord, my soul' (Psalm 103):

*Bless the Lord, my soul,
and bless God's holy name.*

*Bless the Lord, my soul,
who leads me into life.*

*Prijs de Heer, mijn ziel,
en prijs zijn heil'ge naam.*

*Prijs de Heer, mijn ziel,
die mij het leven geeft.*

Het is een loflied, bestaande uit acht maten, waarbij de tweede helft een gevarieerde herhaling is van de eerste helft. De melodie is eenvoudig; na dit lied één keer gehoord te hebben kan bijna iedereen het meezingen.

Er zijn vier soorten Taizéliederen: gezangen die iedereen herhalend zingt, canons, korte acclamaties en litanieën. De laatste categorie houdt in dat een cantor, een van de broeders die goed kan zingen, een gebed zingt, dat door de gemeenschap beantwoord wordt met een refrein. Een voorbeeld daarvan is het lied 'Bénissez le Seigneur'. Bij dit lied zingt de gemeenschap steeds *Bénissez le Seigneur / Loof de Heer, onze God*. De cantor zingt daar regels gebeden tussendoor, zoals *Sterren aan de hemel, prijs de Heer, regen en dauw, loof de Heer, storm en wind, zing de Heer of Heuvelen en bergen, prijs de Heer, bronnen en beken, prijs de Heer, lofzing de naam van de Heer*.

In Taizé worden de liederen in allerlei verschillende talen gezongen: van Latijn en Grieks tot Frans, Duits en Engels, maar ook Fins, Pools en Arabisch. Er is één Nederlands lied:

*Iedere nacht verlang ik naar U, o God,
ik hunker naar U met heel mijn ziel.*

*Iedere nacht verlang ik naar U, o God,
ik hunker naar U met heel mijn ziel.*

Gelukkig zijn de meeste liederen ook vertaald in veel talen, waaronder het Nederlands.

De aantrekkingskracht

De liederen van Taizé, en alles wat verder bij de gemeenschap hoort, trekken jaarlijks duizenden jongeren (tijdens een gemiddelde week in augustus zijn er zo'n drie- tot vierduizend jongeren). In Taizé volgen zij een programma van een week met driemaal daags een viering, een Bijbelintroductie door een broeder, tijd voor bezinning en stilte, en gesprekken in groepjes. Voor ouders met kinderen, tieners en volwassenen ouder dan dertig jaar zijn er ook speciale programma's. Naast deze ontmoetingen in Taizé vinden er internationale ontmoetingen plaats. Zo is er elk jaar rond de jaarwisseling een Europese ontmoeting, waar tienduizenden jongeren op af komen. In 2010 vond deze ontmoeting in Rotterdam plaats, waarbij vieringen plaatsvonden in de Ahoyhallen en jongeren opgevangen werden door gastkerken, waaronder de Ontmoetingskerk.

Door samen te zijn, te bidden, te zingen en stil te zijn, vinden velen in Taizé een warme ontmoetingsplaats. Je maakt vrienden, praat over je zoektocht naar God. In deze oecumenische gemeenschap is iedereen welkom, wie je ook bent en wat je achtergrond ook is. Dankzij de grote inzet van vele broeders, zusters van een nabijgelegen gemeenschap en vrijwilligers is Taizé uitgegroeid tot een bijzondere plek van geloofsbeleving.

Petra Oudshoorn en Jantine Wignand

Ierland

Een groene en jonge republiek; land van Sint Patrick en 'eiland van heiligen en geleerden'

Dit jaar zijn wij naar Ierland op vakantie geweest en ik deel graag een aantal impressies met u.

Groen, rijk en gevarieerd landschap

Ierland is een bijzonder groen land. Dankzij de overvloedige regen en mist, kruipt er op ieder vrij hoekje iets groens uit de aarde. Sommige schrijvers hebben het over 'vijftig tinten groen', of zelfs over zeventig tinten groen. In iedere berm staan de planten en bloemen elkaar te verdringen.

We wandelden in een gebied met hoogveen, waar we zonnedauw aantroffen en waar nog turf wordt gestoken (zie foto). En we trokken door een gebied met kalksteen, waar mediterrane en alpine bloemen bloeien (onder andere de gentiaan). In het merengebied genoten we van grote bomen, als uit een Engels parklandschap.

Indrukwekkend waren de kliffen aan de kust, waar papegaaiduikers en jan-van-genten nestelen. Toen wij daar waren, werden er orka's, dolfinen en zelfs bulrugwalvissen gesignaleerd in Dingle Bay. We hoopten dat ze op onze lokroep af zouden komen, maar helaas... Wij vonden het natuurschoon in Ierland prachtig, wijsd en afwisselend.

Jonge republiek

Eigenlijk is Ierland nog maar een heel jonge republiek: in 1949 ontstond de Republiek Ierland. Wist u dat Ierland daarvoor eeuwenlang een kolonie en wingewest van Engeland is geweest? De Ieren mochten in die tijd geen fabrieken bouwen. Ze waren aangewezen op landbouw en moesten een deel van de opbrengst afdragen aan de Engelse landeigenaren. 'Zo ging de industriële revolutie aan Ierland voorbij', zoals iemand het beschreef.

Toen in 1845 en 1848 de aardappeloogst mislukte, hadden de Ieren geen andere middelen van bestaan en dus geen mogelijkheid om voedsel uit het buitenland te kopen. De bevolking slonk met 25% (!), door sterfte en migratie; velen vertrokken naar Amerika. Wat ons daarbij nogal schokte, is dat er vanuit Engeland tijdens die hongersnood geen enkele hulp kwam. Integendeel: de afdracht van vee en voedsel vanuit Ierland naar Engeland moest gewoon doorgaan...

Je voelt het hier en daar nog steeds onder de Ieren: de wrok van eeuwen tegenover de Engelsen. Boeiend was dat we in Dublin geen enkel standbeeld van een staatsman of -vrouw hebben gezien. Ze zijn daar nogal wars van autoriteit. In Dublin tref je standbeelden aan van schrijvers en zangers en zelfs van Molly Malone, een visverkoopster die voorkomt in een beroemd Iers lied.

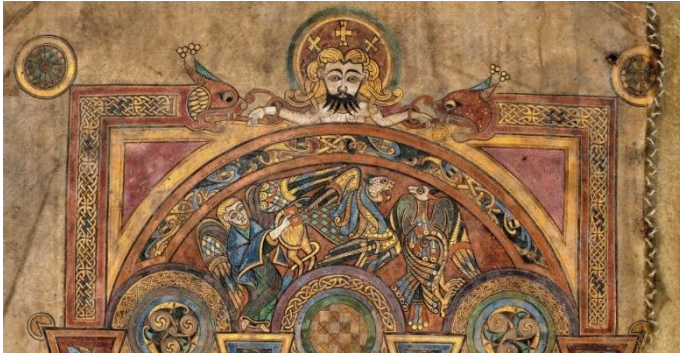
Sint Patrick

De komst van het christendom in Ierland wordt vooral toegeschreven aan Sint Patrick. Volgens de overlevering werd Patrick geboren in Groot-Brittannië. Hij groeide op als Romeins staatsburger in een christelijke familie. Zijn vader was diaken en zijn grootvader priester. Patrick leerde lezen, schrijven en rekenen, maar toen hij zestien was, werd hij gekidnapt door plunderende Kelten. Zij brachten hem naar Ierland waar hij als slaaf werd verkocht.

Op een berg, in weer en wind, werd Patrick aan het werk gezet als schaapherder. (Heel Bijbels, vindt u niet?) Hij ervoer de eenzaamheid en maakte een diepe innerlijke bekering door. Op een gegeven moment kreeg hij een visioen: 'je boot ligt klaar'. Dat was voor hem het teken om te vluchten. Patrick keerde terug naar zijn familie en daar besloot hij priester te worden. Aan het werk in Frankrijk, kreeg hij opnieuw visioenen: het Ierse volk vroeg hem terug te keren naar Ierland.

In 432 zeilde Patrick met een aantal volgelingen terug naar Ierland. In zijn autobiografische 'Belijdenis' schreef hij later, dat hij daar dagelijks verwachtte vermoord of weer tot slaaf gemaakt te worden. Als slaaf had hij geleerd om volledig te vertrouwen op Gods goedheid en bescherming, dus bleef hij daar rustig onder. Patrick kende de taal en de leefwijze van de Kelten en het lukte hem vertrouwen te winnen. (Overigens is Sint Patrick een van de eerste schrijvers in de geschiedenis, die iedere vorm van slavernij veroordeelde.)

Patrick stichtte honderden kerken, bouwde scholen en kloosters, predikte en onderwees. Hij enthousiasmeerde vele jonge mannen en vrouwen om hun leven te wijden aan Christus. Zonder bloedvergieten heeft hij de harten weten te winnen door aan te sluiten bij de Keltische natuurreligie. Daarin werd de schepping als wonderbaarlijk en mysterieus beschouwd. In zijn theologie benadrukt Patrick het goede en vreugdevolle van God en van de schepping. Toen hij op hoge leeftijd stierf, was een groot deel van de Ierse bevolking christen geworden.

Het eiland van heiligen en geleerden

Geïnspireerd door Sint Patrick en de woestijnvaders trokken veel jonge mannen en vrouwen in Ierland in de vijfde en zesde eeuw de natuur in. Er ontstonden kloosters en dorpjes en dit was het begin van een periode van rust en voorspoed.

Na de val van het Romeinse Rijk werd het christendom teruggedrongen en vluchtten geleerden en kloosterlingen

weg van het Europese vaste land. In Ierland vonden velen een toevluchtsoord. Zo werd Ierland het 'eiland van heiligen en geleerden'.

In deze bloeiperiode voor Ierland en voor het christendom in Ierland was het overschrijven en versieren van de Bijbel een belangrijke bezigheid van monniken. Het Book of Kells is in die periode ontstaan (zie foto). Het is waarschijnlijk geschreven op Iona en bij de komst van de Vikingen in veiligheid gebracht in de plaats Kells.

Vele prachtige verhalen zijn er te vertellen over de heiligen in Ierland. Wordt vervolgd.

ds. Wietske Verkuy!

Twee nieuwe ambtsdragers Abdijkerk

In de Adijkerk zijn tijdens de dienst van zondag 3 juli twee nieuwe diakenen bevestigd: Thea Wignand en Maureen Palyama. Op verzoek van de redactie stellen ze zich voor en vertellen ze, hoe zij als nieuwe diakenen werkzaam (willen) zijn.

Thea Wignand

Sinds 1992 woon ik in Loosduinen; vanaf het begin ben ik betrokken bij de Abdijkerk. Hier heb ik me altijd thuis gevoeld. Na 42 jaar in het onderwijs gewerkt te hebben, ben ik vanaf half december 2021 met pensioen. Dit geeft ruimte voor andere activiteiten.

Vanuit de Bijbelse opdracht wil ik me inzetten voor de kerk. Contact met mensen vind ik fijn. Ik bezoek onder andere een paar vaste adressen vanuit het pastoraat en sinds kort iemand van het Stekproject 'Blijf je nog even?'. Verder ben ik al een aantal jaren ledenadministrateur. Hier horen diverse taken bij. Eén keer per jaar een lijst maken van bepaalde huwelijksjubilea en iedere maand een lijst van 90-plussers, waar andere gemeenteleden een kaart voor versturen. Eens per twee maanden brieven voor de verjaardagsmiddag in de kerk leggen. Daarnaast kom ik bij nieuwgekomenen aan de deur. Dit is altijd een beetje spannend omdat je niet weet bij wie je terechtkomt en hoe mensen reageren. Indien gewenst breng ik een bezoekje om nader kennis te maken en over de kerk te vertellen. Mooi om elkaar dan later ook in de kerk tegen te komen. Bij financiële acties van Kerkbalans en Solidariteitskas leg ik de enveloppen per straat/wijk bij elkaar in de kerk en deze worden door gemeenteleden rondgebracht. Fijn dat er iedere keer weer zoveel gemeenteleden helpen om de post rond te brengen. De betrokkenheid van gemeenteleden in de Abdijkerk ervaar ik als zeer groot.

Sinds juli help ik op dinsdagmiddag bij Kies! Voedselbankwinkel in de Shalomkerk.

Ik heb nu de ruimte om wat meer op bezoek te gaan bij (zieke) gemeenteleden en hoop zo bij te dragen aan het omzien naar elkaar.

Maureen Palyama

Ik ben al 31 jaar getrouwd met René; ik ben van Molukse afkomst, René komt uit Den Haag. Twee culturen onder één dak is een verrijking in ons leven. Het beste halen uit die culturen en dat dan delen, niet alleen tussen ons maar ook met de mensen die op ons pad komen.

In 2016 kwamen we naar Den Haag, na jarenlang in Hillegom gewoond te hebben waar ik actief was binnen de Maartenskerk. De eerste zondag dat ik naar de Abdijkerk kwam, werd ik erg vriendelijk ontvangen; ik voelde me direct thuis in die prachtige kerk met haar rijke geschiedenis. Bijzonder, dat ik daar deel van mag zijn.

Op donderdag ben ik in de kerk tijdens de koffieochtend. Meestal is er een dominee aanwezig zodat er een gesprek kan plaatsvinden, onderling of met de groep. Vrijdags is het koffieochtend bij LichtDelen, met ook een Bijbelverhaal. Niet op de traditionele manier verteld, maar door vragen te stellen (Wat roept dit in je op?) en afbeeldingen te laten zien. Ook ben ik als vrijwilliger actief in de Bijbelkeuken en in de Kliederkerk. Ouderenbezoek vind ik ook belangrijk. Ik zie diakenen als maatschappelijk werkers in de kerk. Ik vind de mens belangrijk, ieder met een eigen verhaal en achtergrond. Ik wil mij focussen op mensen van alle leeftijden, een luisterend oor zijn. De kerk is niet meer een homogene kerk, maar zal een ontmoetingsplek moeten zijn voor iedereen. Vanuit de behoefte van de mens zullen we activiteiten moeten opstarten. In samenwerking met het pionierswerk van LichtDelen zal de Bijbel wellicht verschillend beleefd worden, maar er is één God.